

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

2. Quod-nam sint fines, seu causæ finales huius constitutionis Clem. VIII.
Ex part. 1. tract. 6. resol. 12.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

citato de rescript. probat Euerardus conf. 107. num. 8. & patet ex euentu, & ab effectu; nam Religio ad iudicium citata à Domino N. pro declaratione inualiditatis suæ professionis, nec comparuit vnquam, nec restitit, aut instat pro inualiditate. Ergo, &c.

40. Notandum est hic obiter, quod hæc scripta, peruenerunt ad manus doctissimi & eruditissimi viri D. Nicolai Fernandez de Castro, qui postea in suo Monacho milite, tract. 4. cap. 10. num. 58. nega-

tiam sententiam docuit, probans Cingulum milita- re non esse de substantia professionis Equitum Hierosolymitanorum. Sed ad eius rationes, & ad alias quas adducit nouissime Pater Lezana Conf. 5. per totum: facile patet responso ex dictis, & ex his etiam, quæ adducit Pater Bordonus in suis Consiliis Regul. tom. 2. resolut. 100. quest. 21. num. 38. & seq. & me citato Pater Pellizarius in Manual. Regul. tom. 2. in Ref. 108. tract. 9. cap. 9. sect. 4. n. 127.

tr. 2. Ref. 153. §. 2. inter medium & finem, verum, sed vsus per est & ibi in tr. 7. Ref. 96. §. 1. his, ante medium, à Ref. Et ita, & in Ref. 108. à lin. 12. à verum, quæ, & in Ref. 10. §. 2. paulo post in initio, à verum, Vnde,

TRACTATUS TERTIVS.

DE

PAUPER TATE RELIGIOSA

super Bullam Clement. VIII. de Largitione Muncrum.

RESOLVTIO PRIMA.

An ista Bulla sit vsu recepta, & adhuc obliget ad sui obseruationem? Ex part. 1. tractat. 6. Resol. I.

DVBIVS, & anceps circa propositam questionem, videtur remanere Vincentius Filliucius in 9. mor. tom. 2. tract. 34. cap. 3. q. 12. n. 81. sed absolute docuit Stephanus Gratianus in suis discept. forens. tom. 1. cap. 202. nimer. 17. dictam Constitutionem non fuisse vsu receptam à Superioribus Regularibus. Et hanc sententiam nouissime etiam docuit noster P. Megala in part. 2. lib. 2. cap. 27. quest. 3. num. 65. sed ex communi doctrina, vt notat Becanus in summa Theol. part. 2. tom. 1. tract. 36. q. 8. n. 3. Azorius p. 1. lib. 5. c. 4. q. 1. Lessius lib. 1. c. 22. dub. 13. num. 98. & alij, leges Pontificiæ non obligant, nisi acceptentur à subditis. Ergo dicta Bulla Clement. VIII. non obligabit: quia non fuit à subditis recepta. Et hoc ait Megala, non solum per decennium, sed spatio ferè viginti annorum, vt omnes sciunt.

2. Idem videtur docere Ioan. Valerus verb. muneris, num. 106. vbi sic asserit: [Nota, hanc Constitutionem non solum debere legi quotannis, in Capitulis Monasteriorum; sed etiam esse exarandam, atque scribendam in libris quoruncumque statutorum ipsarum Religionum: quod non video obseruari, sicut nec omnes formas præscriptas, nec pœnarum infliciones.] Sic ille. Hoc docet etiam Homobonus de cas. reser. part. 3. cap. 3. & Victor. ell. in notis ad Man. Nauarr. cap. 18. num. 105. & post hæc scripta inueni, eundem Homobonum de Bonis in suo examine Eccles. part. 1. tract. 7. cap. 30. quest. 123. iterum adnotare, multos viros doctos in illa sententia esse, quod supradicta Bulla non fuerit vsu recepta quoad pœnas, quæ in illa continentur: & ego hanc sententiam probabiliorem esse existimo; quod nouissime iterum docuit Megala con. 33. num. 17. Vide etiam Tannerum in 2. 2. disput. 6. q. 3.

dub. 4. n. 107. & Scortiam in Constit. Pontific. epis. 159. theor. 399. in fin. & Peirin. de Relig. tom. 1. cap. 2. q. 2. §. 6.

3. Vnde ex his ego non condemnarem illum Religiosum, qui legitime præscriptum sequeretur vsu suæ Prouinciæ, & Religionis, circa munera largienda, non obstante dicta Bulla, saluo semper &c. Verùm hic Panormi quoad Moniales esse dictam Bullam vsu receptam, testatus est mihi Reuerendiss. Vicarius de la Riba, Vir omnis literaturæ consultissimus.

4. Sed quidquid sit de vsu, & obseruantia eius, multæ difficultates circa intelligentiam supradictæ Bullæ elucidandæ sunt, ad pacandas conscientias, & serupulosos à Confessariis abigendos. Quæro igitur seculand.

RESOL. II.

Quotnam sint fines, seu cause finales huius constitutionis Clement. VIII? Ex part. 1. tract. 6. Ref. 12.

§. 1. Quatuor esse respondet Bartholomæus à S. Fausto in thesauris Relig. lib. 8. question. 208. Homob. de exam. Eccles. part. 1. tractat. 9. capit. 5. question. 10. Filliuc. tom. 2. tractat. 34. capit. 3. question. 6. Paulinus Berti in explic. huius Bullæ. part. 1. principali, fol. mihi 414. col. 1. & ante illos Hieronym. à Sorbo in Compen. priuil. Prima, vt religiosa disciplina labefactata in pristinum statum restitatur & quæ incolumis petmanet, conseruetur. Secunda, vt votum paupertatis integrum seruetur. Tertia, ne bona Monasteriorum vel quoruncumque Regularium dilapidentur. Quarta, ne praua ambitione compulsi Religiosi pro consequendis Officiis alter alterius gratiam, vel protectoris, seu aliorum benevolentiam aucupentur.

2. Sed hanc sententiam, quoad partem, meritis, impugnat Ioan. Valerus in diff. vniuersusque fori verb. muneris, n. 20. 23. & 81. Granado in part. 2. disp. 15. sect. 3. n. 18. cum Patre Soula in expos. huius Bullæ, fundam

fundam. 5. n. 34. vbi sic asserit: *El obuiar los grandes daños, que se siguen de la dissipacion del patrimonio de Christo, y el soborno para alcanzar Officios, y Dignidades, son razones fundamentales desta ley. De lo qual se sigue, que no hablo propriamente Eray Hieronymo a sorbo en señalar por primera razon fundamentab, la observancia regular porque esta no es causa proxima, sino comun, de todo quanto se manda a los Religiosos: y mucho menos, exponer por segunda razon, la guarda del voto de la pobreza indeterminadamente, sino entienda del abuso notable cerca deste voto, o del quebrantamiento del en cosa graue: porque la Constitucion no usa deste termino, voto de pobreza, ni se hallara en toda ella; y no quebrantandole de vna de las maneras dichas, no se siguen grandes daños, y incommodo, como la ley declara; y de señalar por causa fundamental, la guarda del voto de la pobreza indeterminadamente, como este Author haze, podrian nacer muchos escrúpulos, y inconuenientes.* Ita ille.

3. Non rectè igitur DD. citati adduxerunt quatuor causas finales huius Constitutionis; duas enim esse dicendum est; nempe, ne bona Monasterij dilapidentur, & ne detur ambitionis occasio: quod summopere notandum est: nam ex isto principio multæ dubitationes benignè resoluentur sunt. Vnde non bene aliqui hanc posteriorem sententiam olim nolebant admittere: est enim probabilissima, & illam præter DD. citatos tenent etiam multi Viri doctissimi de hac re à me consulti, tam ex Societate IESU, & ex Dominicanorum Familia, quam ex nostra Religione.

RESOL. III.

An in ista Bulla Summus Pontifex condiderit nouum ius circa largitiones munerum Religiosorum? Ex part. 1. tr. 6. Ref. 2.

Sup. hoc in
fra in Ref.
12. recitati
ue in §. vi.

§. 1. **E**X resolutione huius quæstionis pendet decisio multorum casuum: ided assero, præter nouam formam circa causæ approbationem, Summum Pontificem non concedere nouum ius in hac Bulla. Ita Sousa in *explicat. huius Bullæ fundam. 1. n. 8. & §. 3. n. 72.* Ortiz in *summ. c. 5. n. 10.* Ioan. Valerius in *suis differ. viris que fori, verb. munerum, n. 1.* vbi sic ait: [Hæc Constitutio non est edita ad nouam disciplinam, nouamque Religioni obligationem imponendam, vel ad nouum ius introducendum.] Et n. 2. 1. [Apparet, hanc Constitutionem non esse iuris noui introductiuam, sed reformatiuam; & iuris communis restitutiua, & eidem conformem. Quare, quidquid ante hanc Constitutionem licebat, & dari iustè poterat, & nunc licet, & dari potest: quidquid nunc non licet, nec ante licebat.] Idem etiam asserit n. 37. & n. 98. Idem docet Ioan. de la Cruz de *statu Relig. lib. 1. c. 3. dub. 1. concl. 3.* vbi sic asserit: [Clemens VIII. in sua Bulla multa vetat Religiosis circa largitionem munerum, quæ tamen omnia, exceptis pœnis ibi impostis, continentur in iure communi antiquo.] Sic ille. Ita etiam docet Patulinus Berti in *explicat. huius Bullæ, part. 2. cas. 3. in fine fol. 418. col. 1.*

Sup. hoc le.
8. Ref. 10.

2. Solùm igitur, vt dixi, Pontifex in hac Constitutione inducit nouam formam circa causæ approbationem. Itaque cognitio, & determinatio, quæ sit iusta causa ad munus aliquod largiendum per Religiosum Superiorem, vel inferiorem, siue per aliquem conuentum, solum spectat, & reseruat hodie per hanc Bullam generali Capitulo. Vnde colligitur, Generalem, licet habuerit à Capitulo generali

omnem potestatem Capituli generalis intra annum, seu annos, non posse se intrinittere in cognitionem, & determinationem, quæ sit iusta causa ad munus aliquod largiendum, in casu aliquo occurrenti.

3. Ex his patet, quanti scrupuli orirentur, & quantæ conscientie inuenirentur illequeatæ, si hæc Constitutio esset vsu recepta in Religiosis: nam vigore istius Bullæ nullus Superior, nec vilius Conuentus potest ex causa, quantumcumque iusta, dare licentiam alicui Religioso ad dandum munus aliquod, nisi causa ipsa cognoscatur in capitulo generali, & vnanimi omnium consensu ibidem approbetur: quæ quidem omnia credo ferè in omnibus Religionibus non obseruari, etiam in Obseruantibus. Dicendum est igitur, vt supra notauimus, hanc Constitutionem non esse vt plurimum apud Religiosos vsu receptam, & approbatam, saluo semper, &c. sic &c. Sed ex ista quæstione oritur alia. Quæ igitur.

RESOL. IV.

An cognitio quantitatis muneris largiendi spectet etiam ad Capitulum Generale, vel ad eorum Conuentus, & Superiores spectare, & eorum arbitrio relinquatur quantitas doni largiendi? Ex part. 1. tr. 6. Ref. 3.

§. 1. **R**espondeo negatiuè: nam ad ipsum (vt supra diximus) spectat tantum cognitio, & determinatio iustæ causæ dandi munus. Quæ, cum à iure communi non sit recedendum, nisi quantum nouum cogit, dicendum est, sub censura Sedis Apostolicæ cognitionem, & determinationem ad eorum Conuentus, & Superiores spectare, & eorum arbitrio relinquatur quantitas doni largiendi, cum in contextu Bullæ non determinetur, quod sit munus notabile, & quod leue, siue munusculum: & sic Capitulo generale Dominicanorum, anno 1596. declarauit iustas causas largiendi munera; non autem quantitatem eorum. Hæc omnia inuenies apud Valerium vbi supra, n. 49. & 50. Et quia codex rarus est, Author doctissimus, aliqua ex ipso libenter adducam. Si circa cupis causas approbatas à dicto Capitulo Diminicanorum, hæc sunt: Prima est gratitudo: Secunda, conciliatio beneuolentiæ, aut eiusdem conferuatio; in ordine tamen ad Religionem, vel Conuentum, vel in ordine ad bonum finem respectu sui ipsius, Tertia, pietas in parentes, & conlanguineos vsque ad quartum gradum inclusiue. Quæ, redemptio vexationis. Sed declaranda sunt aliqua circa quantitatem ipsam munerum. Quæ igitur.

RESOL. V.

Quanti valoris debeant esse munerum, vt licite fiant, & non sint contra hanc constitutionem: Ex part. 1. tr. 6. Ref. 4.

§. 1. **P**relatos regulares posse sibi, & suis concedere licentiam donandi vsque ad decem aureos pro causa pia, & rationali, v. g. pro pauperibus, pro nuptiis cognatorum, pro gratificatione beneficiorum, &c. testantur Fagundez de *Præcep. vtriusq. lib. 8. c. 6. n. 12.* Corduba in *summ. q. 54.* Lopez p. 1. *structor. c. 152.* Ioan. de la Cruz de *statu Relig. lib. 3. c. 1. p. 3. dub. 1. n. 162.*
2. Sed, cum hoc à iure non sit determinatum, neque in hac Constitutione Summus Pontifex aliquid decernat, arbitrio Superiorum hoc esse relinquendum patet.